METSÄBIOTALOUDEN TIEDEPANEELI

Metsäbiotalouden tiedepaneelin asiantuntijalausunto

Asia: E 49/2023 vp Valtioneuvoston selvitys: Ennakkovaikuttaminen: EU:n 2040 ilmastotavoitteen asettaminen

Eduskunta
Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Antti Asikainen

Aika: torstai 30.11.2023 klo 10.00

Johdanto

EU:n 2040 ilmastotavoitteen tason tulee Suomen näkemyksen mukaan olla linjassa ja siten johdonmukaisesti ja uskottavasti tukea EU-tason ilmastoneutraaliuden saavuttamista vuoteen 2050 mennessä. Lisäksi tavoitteen tulee olla linjassa Pariisin sopimuksen ilmastotavoitteiden kanssa ja perustua parhaaseen käytettävissä olevaan tieteelliseen tietoon. Suomi katsoo, että 2040 ilmastotavoitteen pääpainon tulee olla päästövähennyksissä.

Maankäyttösektori

Maankäyttösektorilla nielut ovat laskeneet jatkuvasti 2010-luvulta saakka ja mikäli trendiä ei saada muuttumaan, tämän vuosikymmenen lopulla nielut putoavat vuoden 1990 tasolle. Syynä nielujen laskuun ovat olleet metsäteollisuuden kasvava puunkäyttö v. 2000 jälkeen sekä puuston kasvun taantuminen mm. metsien ikäluokkarakenteen ja metsätuhojen vuoksi.

Metsäbiotalouden tiedepaneeli katsoo, että maankäyttösektorin rooli on arvioitava uudelleen uusimman tilasto- ja tutkimustiedon pohjalta. Paneeli arvioi, että vuoden 2030 maankäyttösektorin nielutavoitetta (-310 MtCO2) ei tulla saavuttamaan. Näköpiirissä ei ole sellaisia investointeja esimerkiksi metsäpinta-alan kasvattamiseen ja kasvun tehostamiseen, joilla tarvittava muutos saadaan aikaan tällä vuosikymmenellä. Puun energiakäytön ennakoidaan lisääntyvän edelleen EU-maissa Venäjän aloittaman hyökkäyssodan ja sitä seuranneiden talouspakotteiden ja energiantuonnissa tapahtuneiden muutosten vuoksi. Voimakas kysyntälama metsäteollisuudessa voi kuitenkin vähentää teollisuuden puuntarvetta ja siten hakkuita, mikä edesauttaisi lyhyellä aikavälillä nielutavoitteen saavuttamista.

Ilmastopolitiikka ja metsäbiotalous

Metsäbiotalouden tiedepaneeli on samaa mieltä siitä, että vuoden 2030 jälkeisen ilmastopolitiikan tulee pyrkiä aktiivisesti edistämään uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä siten, että ilmastotavoitteet ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja teollisuuden puun saatavuus pyritään yhdistämään.

Paneeli katsoo, että nykyiset kasvihuonekaasuinventaariot eivät ole yhteismitallisia, eikä niiden tarkkuus mahdollista nieluyksiöiden kauppaa (virhemarginaalit kymmeniä, jopa satoja prosentteja). Lisäksi vain kolmannes jäsenmaista raportoi muutokset maaperän hiilivarastossa. Paneeli tukee Suomen kantaa, jonka mukaan tulee edistää erityisesti bioperäisen hiilidioksidin talteenottoa, hyödyntämistä ja varastointia ja näiden kehitystä ja investointeja tukevia sääntö- ja päästökauppaperiaatteita.

Metsäbiotalouden tiedepaneeli ennakoi, että jo nykyisen metsien nielutason ja metsien hiilivarastojen turvaaminen edellyttävät uudenlaista ajattelua, jossa kiinnitetään erityistä huomiota metsien kykyyn edistää niille asetettuja erisuuntaisiakin tavoitteita. Tällöin korostuu metsien sopeutumiskyvyn ja resilienssin tarkastelu. On tärkeää tunnistaa EU:n eri alueiden mahdollinen hiilivaraston kantokyky ts. rajat, joiden jälkeen riskit laajamittaisiin metsätuhoihin ja hiilivarastojen menetykset alkavat kasvaa. Lisäksi on otettava huomioon se, että siirtyminen esimerkiksi lehtimetsien kasvattamiseen tuhoriskien alentamiseksi tullee alentamaan metsien kasvutasoja ja siten hiilensidontaa; myös puulajivalintojen vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen tulee arvioida.

Lausunnon tiivistelmä

Metsäbiotalouden tiedepaneelin ydinviestit ovat

- Metsänielujen merkitys EU:n ilmastopolitiikassa on arvioitava uudelleen perustuen uusimpaan tutkimustietoon
- Metsäteollisuuden ja energiantuotannon vaikutukset ja muut metsiin kohdistuvat politiikkatavoitteet on otettava huomioon nielutavoitteita asetettaessa
- Metsien elinvoiman ylläpito korostuu tulevina vuosikymmeninä tuhoriskien kasvaessa

Asiantuntijalausunnon valmistelijat: Antti Asikainen, Riikka Paloniemi

Liitteet:

Tiedoksi: